

znanega (in vsled tega naj se poduk pričinja s točko (piko), ne pa s telesom);

3. koncentričen, in naj se stavki izpeljujejo neposredno iz ogledovanja, in zato naj se jemlje le takovi stavki, ki se dajo nazorno obravnavati;

4. kombinovalen, da pospešuje formalno omiko.

5. Učava (oblika poduka), naj bode akroomatična in hevristično — erotematična (razvijajoče — vprašavna).

6. Oblikoslovni poduk naj se združi z risanjem, ker to dvojje drugo podpira in dopolnjuje. Glede tega pa velja:

a) da naj se ne delajo razlike iz metodičnega, timveč iz psihološkega stališča, in da se nij treba držati vednostne vredbe v geometrijskem risanju, timveč ozirati se moramo bolj na mehanično spretnost učencev,

b) da naj se risa po taktu,

c) po narekovanji,

č) iz spomina,

d) da naj se učitelj v vsakem predmetu z otroci prej razgovarja in ga z otroci na različne načina predstavlja, predno se risa.

Dopisi in novice.

— **Predštev Ljubljanskega mesta za šole (mestne).** Potrebuje se 19.372 gl. a pokritega je 16.526 gl., primanjkuje 2846 gl., katere mora dati mestna kasa. Sr. svet. g. Regali ugovarja v debati, ki je bila točka za točko, zarad 15 gl., ki so za razsvitljivo šole na Cojzovem grabnu. V govor ne sprejme. Šola na Mahu dobi za šolske potrebe 20 gl. a dekliska mestna šola le 50 gl. — Sr. sv. dr. Supan misli, da je gledé na število učencev na Mahu (50) in v dekliski šoli (300) tam preveč, a tu premalo. Ostane nespremenjeno. K točki: namestnina in nagrade (400 gl.) jame govoriti dr. Ahačič ter pravi: Naši učitelji so dovolj plačani, nagrad jim ni treba. On hoče ta nastavek zmanjšati na 200 gl. — Sr. sv. dr. Mahr pravi, da se le malo tega denarja obrača za nagrade, največ se ga porabi za namestnino, 18—20 učiteljev je; prav lahko kdo oboli, in treba je namestovalce plačati. — Sr. sv. dr. Zupan predlaga: 300 gl. naj se jemlje za namestovanje, a 100 gl. za nagrade. Sprejeto.

— **Telefon,** napravo, s katero se v daljavo govori, kakor se namreč s telegrafom v daljavo piše, je izumel Nemeč »Reiss«. Pred 16. leti je bilo to orodje še nepopolno in praktično neporabljivo. Ali ves stroj je popravil profesor Graham Bell v Ameriki tako, da se sedaj more rabiti kakor telegraf, ki v daljavo piše. — Daljnogovornik je jednostaven in priročen; lesen cilinder je izpeljan v ploščnato cev, v katero se govori. Pod odprtino te cevi je tenka ploša iz valjanega železa n. pr. 4 cmtr. v premerju. Pol milimetra pod to gleda iz vodilnega navijalnika (Inductionsrolle) tenak drot. Ko se govori, se začnejo gibati železne ploče in se nagibajo na magnet; s tem se verizica odpira in zapira; na drugem stroji, ki je v poljubni daljavi zvezan s prvim strojem

z dvojnim vodilnim dratom se železna plošča ravno tako vzdiguje in tako se začuje glas. V Ameriki so skusili, da zvuk zaradi daljave ne izgublja ničesa. — No počakimo, kaj še pride; eni tako, drugi drugače pišejo o tej znajdbi in njeni praktični vrednosti.

— **(Velikanska podoba).** Na otoku v Novijorskem zalivu se ima postaviti za svetilnik velikanska podoba, poleg nje je »Bavarija« v Monakovem le mala. Podoba ima predstavljati boginjo svobode, iz njene glave se bode vzdigovalo sedem trakov električne svetlobe, in v vzvišeni desnici bode imela svetilnico, njena svitloba se ima videti na 60 pomorskih milj. Do konca svetilnice bode podoba visoka 42, sokel bode visok 25 mtr. vse skupaj bode podoba visoka 67 mtr. tedaj za 1 meter višej, kakor so stolpi cerkve »Naše gospe« (Notre dame) v Parizu. Podobo bodo v Parizu naredili v delalnici Manduit-a in tov. iz kovanega bakra 3½ milimtr. debelega in se bode videla prihodnje leto na svetovni razstavi v Parizu. Izgled temu: roko z baklo so poslali v razstavo v Filadelfijo, večja je bila kakor kotel pri lokomotivi. Glava je 4 metre visoka in obsega 14 metrov, za 15 ljudi je v nji prostora, 2 se lahko vsedeta v nosnice, ker nos je dolg 1 mtr. 20 ctm. in od nosa do zavitka las (Chignon) je 5 mtr. usta so široka 8 ctm. ušesa 1 mtr. visoka. Roka meri 4 mtr. 20 ctm. in srednji prst je skoraj 2 metra dolg in 45 kilog. težak. Podoba ima znotraj železne stopnjice in železno ograjo s kljukami; skerbeli bodo tudi, da bode dovolj obtežena zoper vetrove. — Kdo se ne spominja kolosa iz Roda in njegove osode?!

— **V odbor društva sv. Mohorja** je stopil namesto pokojnega profesorja Robida, ki se je celih 25 let prizadeval za društvo, naslednik njegov na gimnaziji v Celovcu g. Vinko Borstner, profesor fizike in matematike. Odboru so bili poslani ti le rokopisi: 1. Snopič povesti z geslom: Verlo naprej; 2. Spomini na Poljsko in Rusijo; 3. Pogled v Egipt; 4. Kosovo polje; 5. Pogovor pod lipo; 6. Samostani; 7. Valentin Vodnik in dr. France Preširen; 8. Hrošči silčkarji kmetu škodljive živalce; 9. boleznj v glavi; 10. Nauk o gospodinjstvu, poslov. po Hermannu; 11. Kratek obris Štajerske zgodovine s posebnim ozirom na Slovenski Stajer; 12. Vremenski prikazi; 13. Kdo dela točo; 14. Mala pevinja s kitaro.

Razen teh rokopisov je odbor prejel še dvoje zbirk raznih pesem. — Rokopise pregledujejo sedaj odborniki.

Tiste ude vdovskega društva, ki so še za l. 1877 letnino na dolgu opominjamo za vplačevanje, sicer nehajo biti udje društva.

— **Imenovanje.** G. Končnik, poprej nadzornik v Celjski okolici in drugod je postal glavni učitelj na c. k. učiteljišču v Gradcu in okrajni nadzornik za Celjsko okolico, Šmarijski, Konjiški, Sevnjski, Brežki in Kozjanski okraj je imenovan g. Nerath nadučitelj na trirazrednici v Leitersberg — Karčovin; Celjsko mesto nadzoruje g. Robič, Laški okraj pa g. Ambrozič.

† **3. t. m.** je umrla v Ljubljani gospa Orlova, soproga r. g. dr. Orla, znanega notarja in iskrenega rodoljuba. — Kar možje javno snujejo, to pa doma pridne žene izdeljujejo. Ranjki dr. Orel je javno sprožil misel za obdarovanje otrok o merzlem zimskem času s toplo obleko. Žena in hčere so pa doma neumorno delale, da se je to uresničilo. Ranjka gospa, Bog ji daj večni mir in pokoj, ko se je spominjam s temi versticami, je šaljivo meni večkrat rekla: Vi nam boste revčke naznanjevali, a me bomo pa delale; posla bode

tedaj v obilo. — Blaga gospa se je ulegla k počitku, a njeno podvzetje nadaljujejo druge — po sercu in duhu plemenite gospe — in tako je bilo tudi letos mogoče, da je bilo 8. t. m. ob 11. dopoldne obdarovanih v čitalnici zopet 41. dečkov in 40 deklíc z vso popolno opravo. —

Slovesnost se je versila 8. t. m. Katehet na nunski dekliški šoli g. Keržič je v lepem nagovoru opominjal dečke in deklice dolžnost, katere prevzamejo sprjemši obleko iz radodarnih in usmiljenih rok. Obdarovane otroke in zbrano občinstvo je nagovoril k sklepu vodja I. mestne šole g. Andri Prarotnik, ter omenjal v svojem govoru, da je bilo od l. 1866 že blizo tisoč otrok obdarovanih v Ljubljanski čitalnici, ter se je spominjal blage gospe Orlove, čigar truplo je bilo izročeno hladni zemlji 5. t. m. — Obveseljeni smo zapustili ta dan čitalnične prostore v veseli nadi, da letu osorej učakamo zopet tak veseli dan. — Na večer tistega dne je bila v čitalnici zabava v ta namen, da se poravnajo stroški za napravo zimske obleke; obilo ljudstva je bilo navzočega in tudi dohodki so bili zdatni. — K sklepu svojega sporočila pa izrekamo željo, da bi se ta lepa naprava nikdar več ne opustila. V kar pomози Bog!

— **Pogreznjeno mesto** je na Napolitanskem. Manfredonia je deloma postavljena nad to mesto, katero je okolo 20 čevljev globoko pod sedanjo zemeljno poveršino. To najdeno mesto je Sipontum (poleg Arpina); od tega mesta govore Strabo, Polibij. Ko so vodnjak trebili, zadeli so na to mesto blizo gore Gargane. Najprej so prišli v star tempel Dianin, potem na hodišče (porticus) 20 meter dolg in poslednjič na podzemeljsko mesto, pravo mertvaško mesto »Nekropolis«, ki obsega okolo 15.000 □mtr. Italijanska vlada je vkazala kopati prav v velikanskem obsegu. Tako so najdlji spominek, ki so ga postavili Sipontianci vojskovodju Pompeju, ko je zmaga orske tolovaje. Najdlji so tudi sipontinski denar; naj več pa si obetajo od pokopališč v mertvaškem mestu.

Razpisi učiteljskih služeb.

Na Kranjskem. Na 4razredni ljudski šoli v Teržiči je služba učiteljska spraznjena. Prošnje do 20. januarija 1878 pri krajnem šolskem svetu v Teržiči. C. k. okrajni šolski svet v Kranji 29. novembra 1877.

Na 4razredni ljudski šoli na Verhniki je spraznjena 3. in 4. učiteljska služba z l. p. 450 gl. in 400 gl. Prošnje do 6. januarija 1878 pri krajnem šolskem svetu na Verhniki.

C. k. okrajni šl. svet za okolico Ljubljansko dné 1. decembra 1877.

Premembe pri učiteljstvu.

Na Kranjskem. Gsp. Alojzij Jerše iz Zagorja (rud. šole) v Trebno za nadučitelja, g. Janez Rihteršič iz Černuč v Ihan, g. France Krušnik iz Šent-Vida p. Zatičini v Podkraj (zač.). Definitivni so postali g. g.: Ivan Zarnik*) v Vrabčah, Lorenc Letnar v Cerkljah na Gorenj., Pavel Kavčič v Postojni in Bogomir Erker pri Stari Cerkvi.

*) Projeli. Hvala!

Današnjemu listu je pridjano kazalo in zavitek.